

Wijnand Rekers

Afdeling Wiskunde
Vrije Universiteit
De Boelelaan 1081a
1081 HV Amsterdam
w.rekers@few.vu.nl

Oud Archief

Het Nieuw Archief voor Wiskunde, inmiddels alweer vijf jaar bezig met haar vijfde serie, bestaat sinds 1875. In dat jaar is het tijdschrift ontstaan vanuit de behoefte om bij te blijven met de nieuwste ontwikkelingen op het vakgebied. Wijnand Rekers, aio in de geschiedenis van wiskunde aan de Vrije Universiteit Amsterdam, vertelt hoe dit is gegaan.

“Slechts door krachtige samenwerking van allen toch zal het mogelijk zijn, in ons land een orgaan voor de Wiskunde met levensvatbaarheid staande te houden. En dan zal het blijken, naar ik hoop, dat het werkelijk aan eene bestaande behoefte zal voldoen.” Deze woorden schreef David Bierens de Haan in 1875 in het voorwoord van het kort daarvoor opgerichte *Nieuw Archief voor Wiskunde*. De prominente Leidse hoogleraar in de wiskunde was de eerste redacteur van dit tijdschrift van het Wiskundig Genootschap. Maar aan zijn benoeming is wel het een en ander vooraf gegaan. Toen de redacteur van het tot dan toe uitgegeven *Archief van het Wiskundig Genootschap* vertrok, en naar goed gebruik

was besloten de titel van het tijdschrift te veranderen, bleek niemand bereid om het redacteurschap van het enigszins ouderwetse blad op zich te nemen.

Een nieuwe inhoud

Daarom werd door het genootschapsbestuur besloten de inhoud van het tijdschrift aan te passen. De al eerder benaderde Bierens de Haan raakte nu geïnteresseerd, en hij werd al snel aangesteld. Hij bedong daarbij dat hij zich niet bezig zou hoeven te houden met het nakijken van ingestuurde antwoorden op prijsvragen, wat tot dan toe de belangrijkste taak van de eerste redacteur was geweest. Samen met lijvige verhandelingen hadden de prijsvragen de hoofdmoot van het *Archief* uitgemaakt.

Bierens de Haan verfijnde de plannen voor verandering die het bestuur had gemaakt, en plaatste het publiceren van deze ingezonden oplossingen op de achtergrond. Er kwam ruime aandacht voor de zogenaamde *Kleinere Mededeelingen*: artikelen van slechts enkele pagina's waarin problemen werden besproken of korte nieuwe bewijzen gegeven.

Een nieuwe titel

Behalve deze inhoudelijke aanpassingen, deed Bierens de Haan ook een belangrijke cosmetische ingreep. Het bestuur had als titel in gedachten “Nieuw Archief, uitgegeven door het Wiskundig Genootschap onder de zinspreuk: ‘Een onvermoeide arbeid komt alles te boven’”. Dat leek Bierens de Haan echter geen geschikte titel voor het tijdschrift dat hem voor ogen stond, dus koos hij voor de titel *Nieuw Archief voor Wiskunde*. Daarmee liet hij zien dat dit niet een van de traditionele genootschapspublicaties was — alleen interessant voor de leden — maar een modern tijdschrift dat zich bezig hield met wiskunde die voor alle wiskundigen interessant was. Het

feit dat het werd uitgegeven door het Wiskundig Genootschap was van ondergeschikt belang geworden. Daar kon niet iedereen zich in vinden. Een aantal bestuursleden vond dat de nieuwe titel suggereerde dat het Wiskundig Genootschap helemaal geen rol meer speelde, terwijl het genootschap voor de financiering van het tijdschrift garant stond. Na drie delen werd een compromis gevonden door in het voorwoord op te nemen dat het tijdschrift werd uitgegeven door het Wiskundig Genootschap.

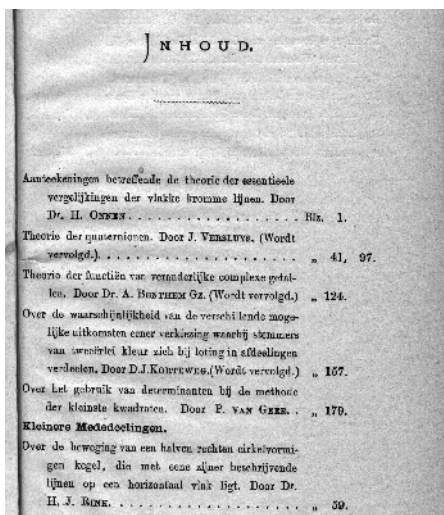
Een nieuw publiek

De uiteindelijke opzet van het *Nieuw Archief* bleek in een behoefte te voorzien, want in korte tijd konden vierenvestig nieuwe leden worden toegevoegd aan het ledental dat gedurende de negentiende eeuw vrij statisch was geweest. Het totale ledental kwam daarmee op 171. We weten dat deze groep nieuwe leden weinig activiteiten heeft ontplooid binnen het Wiskundig Genootschap, en dat ze dus maar om één reden lid werden: het ontvangen van het *Nieuw Archief*.

En niet alleen voor het ledental bleek het *Nieuw Archief* een gouden greep. Ook het aantal aangeboden artikelen steeg tot grote hoogte. In de notulen van de Algemene Vergadering van 5 mei 1875 lezen we:

“De heer prof. D. Bierens de Haan het woord hebbende gevraagd, deelt aan de vergadering mede dat het hem aangenaam is te kunnen verklaren, dat aanvankelijk het *Nieuw Archief* veel kans van slagen heeft. Reeds is kopie genoeg voorhanden voor het tweede stuk dat in September as. verschijnen zal, ook reeds voor het derde stuk gedeeltelijk. Hij beveelt de zaak in de krachtige medewerking van alle leden van het Genootschap aan.”

En dat die medewerking er kwam, zal niemand verbazen: het tijdschrift bestaat nu nog.

I N H O U D.

Aanmerkingen betreffende de theorie der essentiële vergelijkingen der vlakke bromme lijnen. Door Dr. H. OPPER.	Blz. 1.
Theorie der quaternionen. Door J. VAN DER WOUDE. (Wordt vervolgd.)	„ 41, 97.
Theorie der functies van reële en complexe getallen. Door Dr. A. BROUWER. (Wordt vervolgd.)	„ 124.
Over de waarschijnlijkheid van de verheftende mogelijke uitkomsten eener verkiezing waarbij stemmers van verschillen kleur zich bij loting in afdeelingen verdeelen. Door D. J. KORTWEG. (Wordt vervolgd.)	„ 167.
Over het gebruik van determinanten bij de methode der kleinste kwadraten. Door P. VAN DER WOUDE.	„ 179.
Kleinere Mededeelingen.	
Over de beweging van een halven rechtten cirkelvormigen kogel, die met eenen slinger beschrijvende lijnen op een horizontaal vlak ligt. Door Dr. H. J. BIERENS.	„ 39.

Inhoudsopgave van het eerste nummer van het NAW